

FCR YAYIN LTD.
Genel Yayın No | General Publication Number: 1689
FCR Sertifika no | Certificate Number: 46550
ISNI: 0000 0004 4657 1968
ROR ID: ror.org/00zznvq98

Alt Yayın | Imprint: Fecr
Yayın No | Publication Number: 1013

Kitap Adı : İskilipli Mehmed b. Ömer'in Hadis Usulü: İbn Hacer el-Askalânî'nin *Nuhbetü'l-fiker fi mustalahı ehli'l-eser* Haşiyesi ve Tercümesi
Alt Başlık : İnceleme-Metin-Tıpkı Basım
Book Title : Mehmed b. Omar of Iskilip's Hadith Methodology: The Gloss and the Translation of Ibn Hajar al-'Asqalânî's Nukhbat al-Fikar fi Muştalah Ahl al-Athar
Subtitle : Introduction-Text-Facsimile Edition
ISBN : 978-625-5576-68-2
DOI : doi.org/10.70458/fcr.9786255576682

Hazırlayanlar | Editors: **Abdullah Taha İmamoğlu** | orcid.org/0000-0001-9792-8208
Kurum | Institution: Trakya Üniversitesi | ROR ID: ror.org/00xa0xn82
Fatih Gümüş | orcid.org/0000-0002-1295-9281
Kurum | Institution: Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi | ROR ID: ror.org/0468j1635

Yayın Türü | Publication Type: Kitap | Book - Other
Yayın Dili | Language: Türkçe | Turkish
Ebat | Dimensions: 13,5 x 21 cm
Baskı Sayısı | Edition: 1
Sayfa Sayısı | Pages: 188 (xii + 176)
Yayın Tarihi | Publication Date: Eylül | September 2025
Yayın Yeri | Place of Publication: Ankara, Türkiye
Mizanpaj ve Kapak | Layout and Cover Design: FCR
Baskı ve Cilt | Printing and Binding: NY MATBAACILIK (Sertifika no: 50732)

Konu Kategorisi | Subject Categories

BIC: HRAM9 - İslam: Hadis (Sözler, gelenekler) | Islam: Hadith (sayings, traditions)
BISAC: REL037040 - İslam / Hadis | Religion / Islam / Hadith
THEMA: QRFV4 - İslam: Hadis ve rivayet literatürü | Islam: Hadith & tradition literature
LC Classification: BP135.H3 - İslam – Hadis ilmi | Islam – Hadith studies
DEWEY: 297.124 - Hadis ilmi | Hadith studies
WoS Category: Religion | Religion
WoS Citation Topics Meso: Islamic Studies | İslam Araştırmaları
WoS Citation Topics Micro: Hadith Literature and Scholarship | Hadis Edebiyatı ve İlimleri
Scopus Subject Areas: 1202 - Din ve Teoloji | Religious Studies

Atf Bilgisi | Cite as: İmamoğlu, Abdullah Taha (ed.) – Gümüş, Fatih (ed.). *İskilipli Mehmed b. Ömer'in Hadis Usulü: İbn Hacer el-Askalânî'nin Nuhbetü'l-fiker fi mustalahı ehli'l-eser Haşiyesi ve Tercümesi: İnceleme-Metin-Tıpkı Basım*. Ankara: FCR Yayın Ltd., 2025.

© All rights reserved | FCR YAYIN LTD.

Hacı Bayram Mah. Boyacılar Sk. No: 14/1 06050
Altındağ-Ankara/TÜRKİYE • Tel: +90 (312) 310 08 60
www.fcr.com.tr • fcr@fcr.com.tr

İskilipli Mehmed b. Ömer'in Hadis Usulü

İbn Hacer el-Askalânî'nin
Nuhbetü'l-fiker fî mustalahı ehli'l-eser
Haşiyesi ve Tercümesi

-İnceleme-Metin-Tıpkı Basım-

Hazırlayanlar
Abdullah Taha İMAMOĞLU
Fatih GÜMÜŞ

Ankara 2025

Yazar Hakkında | About the Author

İskilipli Mehmed b. Ömer

18. yüzyılın Osmanlı âlimlerinden Mehmed b. Ömer el-İskilibî, Sultan III. Selim döneminde yaşamış aslen İskilipli bir ilim adamıdır. Belde-sindeki âlimlerden yaklaşık yirmi yıl istifade etmiş ayrıca Amasya'daki ulemeden da ilim tahsil etmiştir. Ürgüblü Ahmed Efendi'den tefsir ve hadis ilimlerini okumuş, tahsilini İstanbul'da devam ettirerek birçok âlimden yararlanmıştır. İbn Hacer'in *Nuhbetu'l-fiker* adlı hadis usulünü İstanbul'da müzakere etmiş ve medrese talebelerinin esere olan teveccühünü görünce birçok haşiyeyi mütalaa etmek suretiyle mezkur eseri 1210/1795 yılının Cemaziyelevvel/Kasım ayında Arapça'dan Türkçe'ye tercüme etmiştir. Müellifin 1213/1798 tarihinden sonra vefat ettiği düşünülmektedir.

Mehmed b. Ömer al-İskilibî, one of the Ottoman scholars of the 18th century, was a native of İskilip who lived during the reign of Sultan Selim III. He studied for about twenty years under the scholars of his hometown and also received education from the scholars of Amasya. He learned Qur'anic exegesis (tafsir) and hadith sciences from Ürgüblü Ahmed Efendi, and continued his studies in Istanbul, benefiting from the knowledge of many other scholars. In Istanbul, he studied Ibn Hajar's *Nukhbat al-Fikar*, a foundational work on hadith methodology. Observing the great interest of madrasa students in this book, he consulted numerous commentaries and, in Cemaziyelevvel/November of 1210 AH/1795 CE, translated the work from Arabic into Turkish. It is believed that the author passed away sometime after 1213 AH/1798 CE.

Hazırlayanlar Hakkında

Abdullah Taha İMAMOĞLU

1979'da İstanbul/Beşiktaş'ta doğdu. 1997'de Kartal Anadolu İmam-Hatip Lisesi'nden, 2002'de Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nden mezun oldu. 2005 yılında Marmara Üniversitesi'nde yüksek lisansını, 2013 yılında İstanbul Üniversitesi'nde doktorasını tamamladı. Ayrıca Almanya'da Tübingen ve Freiburg Üniversitelerinde araştırma yapmak üzere, Ürdün ve Tunus'ta da dil programları için bulundu. Hâlen Edirne'de Trakya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nde öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır. *Hadis ve Siyaset* adlı kitabı, Balkanlara dair editöryal kitapları ve Osmanlı hadis çalışmaları üzerine kitap ve makaleleri bulunmaktadır.

Fatih GÜMÜŞ

1984'te Artvin/Borçka'da doğdu. 2002'de Kartal Anadolu İmam-Hatip Lisesi'nden, 2008'de Karadeniz Teknik Üniversitesi Rize İlahiyat Fakültesi'nden mezun oldu. 2011 yılında Rize Üniversitesi'nde yüksek lisansını, 2020 yılında Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde doktorasını tamamladı. Ayrıca 2010-2012 yılları arasında Rize Yusuf Karalı Yüksek İhtisas Eğitim Merkezi'nde kursiyerlik yaptı. Hâlen Rize'de RTE Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nde öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır. *Hadis Usulünün Gelişimi* adlı kitabı ve hadis usulü çalışmaları üzerine kitap bölümü ve makaleleri bulunmaktadır.

About the Editors

Abdullah Taha İMAMOĞLU

He was born in Istanbul/Beşiktaş in 1979. He graduated from Kartal Anadolu Imam-Hatip High School in 1997 and from Marmara University Faculty of Theology in 2002. He completed his master's degree at Marmara University in 2005 and his doctorate at Istanbul University in 2013. He also conducted research at the Universities of Tübingen and Freiburg in Germany and participated in Arabic language programs in Jordan and Tunisia. He currently works as a faculty member at the Faculty of Theology at Trakya University in Edirne. He is the author of the book *Hadith and Politics*, editorial books on the Balkans, and books and articles on Ottoman hadith studies.

Fatih GÜMÜŞ

He was born in Artvin/Borçka in 1984. He graduated from Kartal Anadolu Imam-Hatip High School in 2002 and from Karadeniz Technical University Faculty of Theology in 2008. He completed his master's degree at Rize University in 2011 and his doctorate at Recep Tayyip Erdoğan University in 2020. He also attended courses at the Rize Yusuf Karali Higher Specialization Education Center (Presidency of Religios Affairs) between 2010 and 2012. He currently works as a faculty member at the Faculty of Theology at RTE University in Rize. He has authored a book titled *The Development of Hadith Methodology* and has published book chapters and articles on hadith methodology.

Kitap Hakkında

**İskilipli Mehmed b. Ömer'in Hadis Usulü
İbn Hacer el-Askalânî'nin Nuhbetü'l-fiker fî mustalahı ehli'l-eser
Haşiyesi ve Tercümesi
İnceleme-Metin-Tıpkı Basım**

Osmanlı uleması İbn Hacer'in *Nuhbetü'l-fiker* adlı hadis usulü eserini medreselerde okutmuş ve üzerine birçok çalışma yapmıştır. Bu çalışmalardan birisi de İskilipli Mehmed b. Ömer'in hâşiyesi ve tercümesidir. Mehmed b. Ömer, 18. Yüzyıl Osmanlı'sında Amasya ve İskilip bölgesinde yaşamış, daha sonra ilim tahsili için İstanbul'a göç etmiş ve payitahta yerleşmiştir. Öğrencilerin İbn Hacer'in *Nuhbetü'l-fiker* adlı hadis usulü risalesine olan teveccühlerini görünce de eseri anlaşılır bir şekilde hâşiyeli olarak tercüme etmeye karar vermiştir. Bu çalışmada İskilipli Mehmed b. Ömer'in 18. yüzyılın sonlarına doğru yaptığı hâşiyeye ve tercüme çalışması neşredilip incelenecektir. Ayrıca müellifin hayatı ve eserleri hakkında da bilgi verilecektir.

Anahtar Kelimeler: Hadis Edebiyatı; İbn Hacer; *Nuhbetü'l-fiker*; Mehmed b. Ömer; Hâşiyeye.

About the Book

**Mehmed b. Omar of Iskilip's Hadith Methodology
The Gloss and the Translation of Ibn Hajar al-'Asqalāni's *Nukhbat
al-Fikar fī Muṣṭalaḥ Ahl al-Athar*
Introduction-Text-Facsimile Edition**

Ottoman scholars taught Ibn Hajar's treatise on hadith methodology, *Nukhbat al-fikar*, in their madrasas and wrote numerous works about his books. One of these studies was the Gloss and the Translation of Mehmed b. Omar from Iskilip. He lived in Amasya and Iskilip in 18th century. Then he migrated to Istanbul for scientific purposes and began living there. Having seen the interest of his students for hadith methodology, especially for *Nukhbat al-fikar*, Mehmed b. Omar decided to write an understandable translation and gloss about this treatise. In this book, we will try to make an edition critique of Mehmed b. Omar's translation and the gloss which was written the in the 18th century, and then we will try to explain his life and his books respectively.

Keywords: Hadith Literature; Ibn Hajar; *Nukhbat al-Fikar*; Mehmed b. Omar; Gloss

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ	xi
İSKİLİPLİ MEHMED B. ÖMER'İN HAYATI VE ESERLERİ	1
Eserin Neşrinde İzlenen Yöntem ve Eserin Kaynakları	5
ARAPÇA METİN - HAŞİYE VE TERCÜMENİN SADELEŞTİRMESİ	7
HAŞİYE VE TERCÜMENİN ÇEVİRİMYAZISI VE TIPKIBASIMI	47
KAYNAKÇA	173
DİZİN	175

ÖN SÖZ

Hamd, âlemlerin Rabbi olan Allah u Teâlâya aittir. Hz. Peygamber'in söz, fiil ve takrirlerini belirli bir yönetime tabi olarak açıklama gayesi güden hadis âlimleri, İslamî ilimler tarihi boyunca yüzlerce hadis usulü eseri kaleme almışlardır. Bu eserlerin içerisinde müteahhirin dönemin en kıymetli muhaddislerinden İbn Hacer el-Askalani'nin (ö. 852/1449) telif ettiği *Nuhbetü'l-fiker* başlıklı eser birçok âlimin ve ilim talibinin ilgisine mazhar olmuş ve üzerine birçok şerh ve haşiye yazılmış ayrıca diğer dillere de tercüme edilmiştir. Bu haşiye ve tercüme de 18. yüzyıl Osmanlı âlimlerinden İskilipli Mehmed b. Ömer tarafından eski Türkçe'ye kazandırılmış ve tarafımızdan günümüz okuyucusunun da istifade etmesi için hem latinize edilmiş hem de sadeleştirilerek muhtasar bir hadis usulü metninin ana dilimize kazandırılması hedeflenmiştir. Gerek Osmanlı Türkçesi gerekse Arapça derslerinde takip edilebilmesi için yazma eserin hem tıpkıbasımı muhafaza edilmiş hem de Arapça metin kitabın başına ilave edilmiştir. Daha önce makale olarak neşredilen bu risalenin kitap olarak hazırlanmasının daha faydalı olacağına dair fikir veren Prof. Dr. Yusuf Doğan hocamıza müteşekkirimiz. Maddi ve manevi desteklerini her zaman yanımızda hissettiğimiz sevgili ailemize teşekkürlerimizi arz ederiz.

Gayret bizden tevfik Allah'tandır.

Abdullah Taha İMAMOĞLU
Fatih GÜMÜŞ
Edirne 2025